

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
GIOVANNI PITRUZZELLA
prednesené 10. septembra 2020¹

Vec C-450/19

**Kilpailu- ja kuluttajavirasto,
za účasti:
Eltel Group Oy,
Eltel Networks Oy**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Určenie doby trvania porušovania pravidiel hospodárskej súťaže – Kritériá – Kartely, ktorých účinky trvali aj po ich formálnom zániku – Podmienky – Určenie hospodárskych dôsledkov protikonkurenčného správania – Ukončenie prác niekoľko rokov po uzavretí zmluvy na práce – Časti odplaty vyplatené po vykonaní prác“

I. Úvod

1. Ak má údajné porušenie článku 101 ZFEÚ formu spolupráce pri predkladaní ponúk v rámci verejného obstarávania vyhláseného na uskutočnenie stavebných prác, ako sa má zistiť dátum ukončenia uvedenej spolupráce? Môže k tomuto ukončeniu dôjsť pred dokončením predmetných prác alebo pred vyplatením poslednej časti odplaty za práce? To je podstata prejednávaneho návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

II. Právny rámec

A. Nariadenie č. 1/2003

2. Článok 25 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy² znie takto:

„1. Právomoci zverené Komisii článkami 23 a 24 podliehajú týmto premlčacím lehotám:

- a) tri roky v prípade porušenia ustanovení týkajúcich sa žiadosti o informácie alebo vykonávania inšpekcií;
- b) päť rokov v prípade všetkých ostatných porušení.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205.

2. Čas začína plynúť dňom začiatku porušovania. Avšak v prípade pokračujúceho alebo opakovaného porušovania začína čas plynúť dňom ukončenia porušovania.

3. Každá akcia Komisie alebo orgánu hospodárskej súťaže členského štátu vykonaná s cieľom vyšetrovania alebo konania vzhľadom k porušovaniu preruší premlčaciu lehotu týkajúcu sa ukladania pokút alebo pravidelných penále. Premlčacia lehota sa preruší s účinnosťou od dátumu, v ktorom bola akcia oznámená aspoň jednému podniku alebo združeniu podnikov, ktoré sa podieľali na porušovaní. Akcie, ktoré prerušujú plynutie lehoty, sú najmä tieto:

- a) písomné žiadosti Komisie alebo orgánu hospodárskej súťaže členského štátu o informácie;
- b) písomné povolenia na vykonávanie inšpekcii vydané Komisiou alebo orgánom hospodárskej súťaže členského štátu svojim úradníkom;
- c) začatie konania zo strany Komisie alebo orgánu hospodárskej súťaže členského štátu;
- d) oznámenie Komisie alebo orgánu hospodárskej súťaže členského štátu o zohľadnení námietok.

4. Prerušenie premlčacej lehoty sa uplatňuje na všetky podniky alebo združenia podnikov, ktoré sa podieľali na porušovaní.

5. Po každom prerušení sa obnoví plynutie premlčacej lehoty. Premlčacia lehota však uplynie najneskôr posledným dňom, v ktorom bola premlčacia lehota rovná dvojnásobku premlčacej lehoty, ktorá uplynula bez toho, aby Komisia uložila pokutu alebo pravidelné penále. Uvedená lehota sa predĺži o čas, počas ktorého bolo plynutie premlčania pozastavené podľa odseku 6.

6. Plynutie premlčacej lehoty týkajúcej sa ukladania pokút alebo pravidelných penále sa pozastaví, pokiaľ sú s rozhodnutím Komisie spojené konania pred Súdny dvorom.“

B. Fínske právo

3. § 1a kilpailunrajoituslaki (zákon proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže) stanovuje, že „ustanovenia článkov 81 a 82 [Zmluvy o ES] sa uplatnia v rozsahu, v akom môže obmedzenie hospodárskej súťaže narušiť obchod medzi členskými štátmi Európskeho spoločenstva“.

4. § 4 tohto zákona znie takto:

„Zakazujú sa dohody medzi podnikmi, rozhodnutia združení podnikov a zosúladené postupy, ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže.

Zakazujú sa dohody, rozhodnutia a postupy, ktoré predovšetkým:

1. priamo alebo nepriamo určujú nákupné alebo predajné ceny alebo iné obchodné podmienky;
2. obmedzujú alebo kontrolujú výrobu, odbyt, technický rozvoj alebo investície;
3. rozdeľujú trhy alebo zdroje zásobovania;
4. uplatňujú odlišné podmienky na rovnaké transakcie s inými obchodnými partnermi, v dôsledku čoho sú tí konkurenčne znevýhodňovaní; alebo
5. podmieňujú uzatváranie zmlúv prijatím dodatočných záväzkov, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv.“

5. V § 22 uvedeného zákona sa stanovuje, že „nemožno pokutu uložiť okrem iného za porušenie § 4... zákona alebo článkov 81 či 82 Zmluvy ES, ak sa na Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) nepredloží návrh v lehote piatich rokov od okamihu, keď sa skončilo obmedzovanie hospodárskej súťaže alebo keď sa úrad dozvedel o obmedzení hospodárskej súťaže“.

III. Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

6. Najväčším objednávateľom prác na vedeniach vysokého elektrického napätia vo Fínsku je spoločnosť Fingrid Oyj. Tejto spoločnosti patrí hlavná sieť využívaná pri centrálnom prenose elektrickej energie vo Fínsku a zodpovedá za jej rozvoj. Fingrid Oyj 16. apríla 2017 uverejnila oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania na stavebné práce na vedení vysokého elektrického napätia s výkonom 400 kV Keminmaa-Petäjaskoski. Ponuky na stavebné práce, ktorých termín dokončenia bol stanovený na 12. november 2009, sa mali predložiť najneskôr do 5. júna 2007.

7. Fínska spoločnosť Eltel Networks Oy 4. júna 2007 predložila ponuku na stavebné práce, na základe ktorej jej bola zadaná zákazka. V ponuke sa uvádza, že projekt sa dokončí a v celom rozsahu odovzdá objednávateľovi do 12. novembra 2009. Z rozhodnutia Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Úrad na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov, Fínsko, ďalej len „Úrad na ochranu hospodárskej súťaže“) vyplýva, že táto ponuka bola predložená po predchádzajúcej dohode s inou spoločnosťou³, druhou účastníčkou kartelu. Zmluva o stavebných prácach medzi spoločnosťami Eltel Networks a Fingrid bola podpísaná 19. júna 2007. Stavebné práce boli dokončené 12. novembra 2009. Posledná časť odplaty za stavebné práce bola vyplatená 7. januára 2010.

8. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže rozhodnutím z 31. októbra 2014 predložil Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž, Fínsko) v súlade s fínskym právom návrh na uloženie pokuty vo výške 35 miliónov eur, ktorú žiadal spoločne a nerozdielne uložiť spoločnostiam Eltel Networks a Eltel Group Oy (ďalej spoločne len „Eltel“) z dôvodu ich údajnej účasti na zakázanom karteli.⁴ Podľa rozhodnutia Úradu na ochranu hospodárskej súťaže uvedený kartel vznikol najneskôr v októbri 2004 a nepretržite trval prinajmenšom do marca 2011. Eltel tým mala porušiť § 4 zákona proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže, ako aj článok 101 ZFEÚ, pretože s inou spoločnosťou uzavrela dohodu o cenách, výške ziskov a rozdelení návrhových a stavebných prác na vedeniach vysokého elektrického napätia zabezpečujúcich distribúciu elektrickej energie na území Fínska.

9. Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) 30. marca 2016 návrh na uloženie pokuty zamietol. Zastával názor, že Eltel ukončila údajné obmedzovanie hospodárskej súťaže najneskôr 31. októbra 2009 a Úrad na ochranu hospodárskej súťaže nepredložil žiaden dôkaz o tom, že porušovanie trvalo aj po tomto dátume. Z § 22 zákona proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže pritom vyplýva, že Úrad na ochranu hospodárskej súťaže je povinný predložiť Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) návrh na uloženie pokuty v lehote piatich rokov od okamihu, keď sa skončilo obmedzovanie hospodárskej súťaže. Tento súd rozhodol, že údajný kartel sa týkal len navrhnutia predmetného vedenia vysokého elektrického napätia, a nie stavebných prác samých osebe. Návrh vedenia bol údajne dokončený v priebehu roka 2007.

3 Spoločnosť, ktorá bola druhou účastníčkou kartelu, v roku 2013 podala na Úrad na ochranu hospodárskej súťaže žiadosť o zhovievavé zaobchádzanie, na základe ktorého začal tento úrad vyšetrovanie kartelu. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže 31. októbra 2014 priznal tejto spoločnosti zhovievavé zaobchádzanie a oslobodil ju od akýchkoľvek sankcií.

4 V tejto súvislosti treba spresniť, že zo spisu vyplýva, že existencia zakázaného kartelu medzi spoločnosťou Eltel a spoločnosťou, ktorá je druhou účastníčkou údajného kartelu, stále nebola s konečnou platnosťou právne preukázaná. Eltel spochybňuje tak pred vnútroštátnym súdom, ako aj pred Súdnym dvorom, že by Úrad na ochranu hospodárskej súťaže dostatočne preukázal existenciu uvedeného kartelu vo svojom rozhodnutí z 31. októbra 2014. Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) podľa jej tvrdenia rozhodol, že kartel sa týkal len navrhnutia vedenia vysokého elektrického napätia, na ktoré sa vzťahovalo verejné obstarávanie, na rozdiel od toho, ako kartel posúdili Úrad na ochranu hospodárskej súťaže a vnútroštátny súd. Keďže Súdnemu dvoru neprináleží určiť, či takýto kartel skutočne existoval, alebo neexistoval, resp. určiť jeho prípadný dosah, každý odkaz na kartel, na ktorom sa podieľala Eltel a ktorý je uvedený v týchto návrhoch, treba chápať ako odkaz na vyslovene predpokladaný, zakázaný kartel.

10. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd). Podľa tohto úradu bola dohoda medzi Eltel a spoločnosťou, ktorá bola druhou účastníčkou kartelu, uzavretá ešte predtým, ako Eltel predložila ponuku, a týkala sa cien. Zakázaná spolupráca mala trvať do dátumu vyplatenia poslednej časti odplaty (čiže do 7. januára 2010), pričom zmluva, na základe ktorej sa uplatňovali nezákonné ceny, bola v tom čase stále platná. Subsidiárne Úrad na ochranu hospodárskej súťaže tvrdí, že by sa malo vychádzať z dátumu dokončenia prác (t. j. 12. novembra 2009). Hospodárske dôsledky kartelu v zmysle judikatúry Súdneho dvora údajne pretrvávali a spoločnosť Fingrid v tom čase utrpela škodu z dôvodu zaplatenia ceny. V osobitnom prípade zadania zákazky mal kartel konkrétne a dlhotrvajúce dôsledky z dôvodu splácania ceny formou splátok. Škodlivé účinky kartelu sa prejavili v každom roku, keď bola splatná časť odplaty, a každoročne sa negatívne odrazili na nákladoch na činnosť spoločnosti, ktorá bola obeťou kartelu, ako aj na jej hospodárskom výsledku. Zvýšené náklady vzniknuté v súvislosti so zaplatením dohodnutej nezákonnej ceny sa odrazili aj na zákazníckych cenách prevádzkovateľa siete. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže tvrdí, že keďže návrh na uloženie pokuty predložil Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) 31. októbra 2014, znamená to, že konal v lehote stanovenej v § 22 zákona proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže.

11. Eltel zasa túto líniu argumentácie spochybňuje a v podstate tvrdí, že doba trvania porušovania by sa mala určiť podľa doby, počas ktorej sa spoločnosti, ktoré boli účastníkmi kartelu, správali protiprávne. V prípade zákaziek na stavebné práce začína premlčacia lehota plynúť dňom predloženia ponuky, čiže v prejednávanej veci 4. júna 2007. Alternatívne možno vychádzať z dátumu uzavretia zmluvy (t. j. 19. júna 2007), avšak po tom, ako nastali tieto dve udalosti, už nemala poskytnutá, resp. dohodnutá nezákonná cena dôsledky pre trh. Tempo pokroku pri uskutočňovaní prác alebo časový rozvrh platieb za práce nemali na hospodársku súťaž na trhu žiadny vplyv, lebo nemali žiadny vplyv ani na nárokovánú cenu. Akýkoľvek iný výklad ako ten, ktorý poskytol Úrad na ochranu hospodárskej súťaže, nesúvisí s otázkou obmedzovania hospodárskej súťaže spôsobeného kartelom a odporuje zásade právnej istoty. Úrad teda predložil Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) návrh na uloženie pokuty až po uplynutí lehoty.

12. Vnútroštátny súd zasa vychádzal z predpokladu, že vypísané verejné obstarávanie, v rámci ktorého získala zákazku Eltel, sa týkalo výstavby vedenia vysokého elektrického napätia. V tomto osobitnom kontexte považuje za sporné, dokedy možno vychádzať z predpokladu o pretrvávaní hospodárskych dôsledkov údajného kartelu a protiprávnej dohody o cenách, ktorá z neho vyplynula. Podľa vnútroštátnej judikatúry päťročná premlčacia lehota stanovená v § 22 zákona proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže začína plynúť dňom, keď sa skončil posledný úkon v rámci porušovania. Vnútroštátny súd si kladie otázku, ako možno tento deň určiť v situácii, keď účastník kartelu uzatvoril so subjektom, ktorý nie je účastníkom kartelu, zmluvu na práce za rovnakých podmienok ako v rámci kartelu, ak sa práce dokončia niekoľko rokov po uzavretí zmluvy a odplata podľa tejto zmluvy sa poskytne až po dokončení prác. Poukazuje na to, že judikatúra Súdneho dvora neposkytuje riešenie, ktoré by bolo úplne jasné.

13. Na jednej strane Súdny dvor vo svojom rozsudku Quinn Barlo a i./Komisia⁵ rozhodol, že hospodárske dôsledky obmedzovania hospodárskej súťaže mohli pokračovať až do konca obdobia, keď platili nezákonné ceny, a že obdobie, počas ktorého platili nezákonné ceny, možno zohľadniť pri posudzovaní doby trvania porušovania.⁶ Rozhodujúci význam teda nemá ani tak právna forma protisúťažného správania, ako jeho hospodárske dôsledky. Ak by sa malo vychádzať z toho, že takéto dôsledky môžu pretrvávať aj po formálnom ukončení komplexného a pokračujúceho porušovania a musia sa zohľadniť pri zisťovaní doby trvania porušovania, potom stanovisko, ktoré zastáva Úrad na ochranu hospodárskej súťaže, možno prijať. Vnútroštátny súd však poznamenáva, že obmedzovanie hospodárskej súťaže, o ktoré išlo v rozsudku Quinn Barlo⁷, bolo úplne inej povahy ako vo veci samej.

⁵ Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neverejnený, EU:C:2013:351).

⁶ Rozsudok z 30. mája 2013, Quinn Barlo a i./Komisia (C-70/12 P, neverejnený, EU:C:2013:351, bod 40).

⁷ Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neverejnený, EU:C:2013:351).

14. Na druhej strane Súdny dvor vo svojom rozsudku EMI Records⁸ rozhodol v súvislosti s dobou trvania porušovania, že v prípade, keď kartely zanikli, stačí, aby účinky kartelov trvali aj po ich formálnom zániku, napríklad ak s ohľadom na správanie účastníkov možno dospieť k záveru, že naďalej sa uplatňujú pre kartel charakteristické kritériá v podobe dohôd a koordinácie a toto správanie sleduje rovnaký cieľ, ako v minulosti kartel.⁹ Hoci, ako tvrdí Eltel, ceny uplatňované rámci zákaziek na stavebné práce a účinky kartelu na hospodársku súťaž trvali len do dátumu predloženia ponuky alebo podpisu zmluvy, treba prijať skôr názor spoločnosti Eltel, pričom návrh na uloženie pokuty podaný Úradom na ochranu hospodárskej súťaže je potom potrebné považovať za podaný na Markkinaoikeus (súd pre hospodársku súťaž) až po uplynutí lehoty.

15. Vnútroštátny súd ďalej uviedol, že otázku doby trvania údajného porušovania pravidiel hospodárskej súťaže si netreba zameriavať s otázkou škody, ktorú prípadne utrpeli obeť údajného kartelu.¹⁰

16. Za týchto podmienok Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko) rozhodol prerušiť konanie a rozhodnutím doručeným do kancelárie Súdneho dvora 13. júna 2019 požiadal tento súd, aby rozhodol o nasledujúcej prejudiciálnej otázke:

„Možno systém narušujúci hospodársku súťaž uvedený v článku 101 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že v situácii, keď účastník kartelu uzavrel so subjektom, ktorý nie je účastníkom kartelu, zmluvu na práce dojednanú v súlade s kartelovou dohodou, trvá porušovanie pravidiel hospodárskej súťaže vzhľadom na vyvolané hospodárske dôsledky počas celej doby plnenia zmluvných povinností vyplývajúcich zo zmluvy alebo počas obdobia, keď sa účastníkom zmluvy poskytujú platby za vykonané práce, t. j. do okamihu, keď sa zaplatí posledná časť odplaty za práce alebo prinajmenšom do okamihu dokončenia sporných prác; alebo sa má predpokladať, že porušovanie pravidiel hospodárskej súťaže trvá len do okamihu, keď podnik, ktorý sa dopustil porušovania, predložil ponuku na dotknuté práce, resp. uzavrel zmluvu na vykonanie týchto prác?“

IV. Konanie na Súdnom dvore

17. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže, Eltel, fínska, nemecká, talianska a lotyšská vláda, ako aj Komisia predložili Súdnemu dvoru písomné pripomienky.

18. V nadväznosti na rozhodnutie druhej komory Súdneho dvora zo 16. apríla 2020 zrušiť pôvodne plánované pojednávanie na Súdnom dvore uvedená komora na jednej strane a generálny advokát na druhej strane zaslali všetkým účastníkom písomnej časti prebiehajúceho prejudiciálneho konania otázky, na ktoré mali písomne odpovedať. Úrad pre hospodársku súťaž, Eltel, fínska, talianska a lotyšská vláda, ako aj Komisia predložili Súdnemu dvoru svoje odpovede na tieto otázky.

⁸ Rozsudok z 15. júna 1976 (51/75, EU:C:1976:85).

⁹ Vnútroštátny súd tu odkazuje na body 30 a 31 rozsudku z 15. júna 1976, EMI Records (51/75, EU:C:1976:85).

¹⁰ V tomto ohľade vnútroštátny súd spresnil, že fínske právo nepovažuje za dátum, keď došlo k škode (a teda za začiatok premlčacej lehoty vo veciach odškodňovania), dátum zaplatenia ceny, ale dátum uzavretia zmluvy.

V. Analýza

19. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta Súdneho dvora, ako určiť dátum ukončenia údajného porušovania článku 101 ods. 1 ZFEÚ v situácii, keď porušovanie spočívalo v zosúladenom konaní medzi spoločnosťami, ktoré boli účastníkmi kartelu, v súvislosti s ponukami, ktoré sa mali predložiť v rámci zákazky na návrhové a stavebné práce, v prejednávanej veci na vedení vysokého elektrického napätia. Táto otázka bola Súdnemu dvoru predložená v súvislosti s návrhom Úradu na ochranu hospodárskej súťaže na uloženie pokuty spoločnosti Eltel, pričom účastníci konania vo veci samej sa sporia o dátume, kedy mala uplynúť premlčacia lehota na podanie návrhu na uloženie pokuty.

A. Úvodné pripomienky

20. Skôr, než pristúpim k analýze uvedenej otázky, chcel by som uviesť dva súbory predbežných pripomienok – prvý na objasnenie vnútroštátneho práva a druhý vzťahujúci sa na decentralizované uplatňovanie politiky hospodárskej súťaže Únie.

21. Po prvé, pokiaľ ide o stav vnútroštátneho práva, zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva už na prvý pohľad a napriek tomu, že pre prejudiciálne otázky predložené Súdnemu dvoru platí prezumpcia relevantnosti na vyriešenie sporu vo veci samej¹¹, že § 22 zákona proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže stanovil dva možné dátumy začiatku päťročnej premlčacej lehoty, a síce buď deň ukončenia porušovania, alebo deň, keď sa Úrad na ochranu hospodárskej súťaže dozvedel o protisúťažnom správaní. Uvedený úrad sa pritom o tomto protisúťažnom správaní dozvedel 31. januára 2013 a návrh na uloženie pokuty predložil 31. októbra 2014. Ak by sa mal za začiatok premlčacej lehoty podľa § 22 zákona o obmedzovaní hospodárskej súťaže považovať druhý uvedený dátum, mohla by byť spochybnená užitočnosť odpovede Súdneho dvora na položenú prejudiciálnu otázku na vyriešenie sporu vo veci samej.

22. Tieto pochybnosti však rozptýlili dodatočné informácie doručené Súdnemu dvoru ako odpoveď na jeho otázky. Podľa všetkého totiž medzi Eltel a fínskou vládou niet sporu o tom, že v prípade jediného a nepretržitého porušovania, ktoré sa už skončilo, sa má uplatniť len dátum začiatku päťročnej premlčacej lehoty, teda dátum ukončenia porušovania. O užitočnosti položenej otázky na vyriešenie sporu vo veci samej preto už niet žiadnych pochyb.

23. Po druhé treba konštatovať, že ide o decentralizované uplatňovanie politiky hospodárskej súťaže Únie. Z tohto dôvodu je potrebné hneď zdôrazniť, že režim premlčania, ktorý sa uplatňuje v rámci konaní vedených vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže, nie je ako taký upravený právom Únie.

24. Je pravda, že kapitola VII nariadenia č. 1/2003 sa venuje otázke premlčania. Pravidlá, ktoré v tejto oblasti stanovuje, sa však vzťahujú len na Komisiu. Konkrétne článok 25 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že sankčná právomoc *Komisie* podlieha premlčacej lehote päť rokov, pokiaľ ide o porušenia článku 101 ZFEÚ. Premlčacia lehota začína plynúť dňom, keď došlo k porušeniu, alebo v prípade pokračujúceho alebo opakovaného porušovania dňom ukončenia porušovania.¹² Zo spisu vyplýva, že vnútroštátny zákonodarca sa rozhodol stanoviť na konanie Úradu na ochranu hospodárskej súťaže rovnakú premlčaciu lehotu, akú normotvorca Únie stanovil Komisii, teda lehotu päť rokov.

11 Z rozsiahlej judikatúry pozri rozsudky z 31. januára 2017, Lounani (C-573/14, EU:C:2017:71, bod 56 a citovaná judikatúra), ako aj z 27. februára 2020, Land Sachsen-Anhalt (Odmena úradníkov a sudcov) (C-773/18 až C-775/18, EU:C:2020:125, bod 28 a citovaná judikatúra).

12 Pozri článok 25 ods. 2 nariadenia č. 1/2003.

25. Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1 z 11. decembra 2018 o posilnení právomocí orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v členských štátoch na účely účinnejšieho presadzovania práva a o zabezpečení riadneho fungovania vnútorného trhu¹³ bez stanovenia lehoty zakotvila zásadu, podľa ktorej na účinné presadzovanie článku 101 ZFEÚ je nevyhnutné zaviesť „fungujúce pravidlá“ spočívajúce najmä v tom, že bude „pozastavené alebo prerušené plynutie vnútroštátnej premlčacej lehoty počas celého konania, ktoré vedú [vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže] iného členského štátu alebo Komisia“ bez toho, aby sa bránilo členským štátom v tom, aby si zachovali alebo zaviedli absolútne premlčacie lehoty, a to za predpokladu, že v dôsledku trvania takýchto absolútnych lehôt „nebude prakticky nemožné alebo mimoriadne náročné zabezpečiť účinné presadzovanie [článku 101 ZFEÚ]“¹⁴. Článok 29 smernice 2019/1 tieto požiadavky potvrdzuje. Normotvorca Únie sa teda domnieval, že určenie vnútroštátnej premlčacej lehoty patrí do pôsobnosti členských štátov, a následne do pôsobnosti zásady procesnej autonómie.

26. Treba však poznamenať, že položená otázka sa netýka dĺžky premlčacej lehoty ako takej, ale okamihu, od ktorého táto lehota začína plynúť. Ako som už uviedol vyššie, nariadenie č. 1/2003 stanovuje, že táto lehota začína plynúť dňom ukončenia porušovania. Určenie doby trvania údajného porušovania článku 101 ods. 1 ZFEÚ však bez akýchkoľvek pochybností patrí do pôsobnosti práva Únie.

B. O dobe trvania porušovania za okolností, akými sú okolnosti sporu vo veci samej

27. Na účely posúdenia doby trvania údajného porušovania článku 101 ods. 1 ZFEÚ v rámci konania vo veci samej treba pripomenúť jeho podstatné znaky. Uvedené porušovanie spočívalo v koordinácii medzi podnikmi s cieľom kolúzie vo verejných obstarávaní vyhlásených na uskutočnenie stavebných prác. Zmluva bola uzavretá v tom istom mesiaci, v akom bola predložená ponuka. Práce, rovnako ako odplata sa však rozvrhli na niekoľko rokov, pričom práce boli ukončené dva roky a päť mesiacov po predložení ponuky a uzavretí zmluvy, zatiaľ čo posledná časť odplaty bola vyplatená dva roky a sedem mesiacov po týchto dvoch udalostiach.

1. Doba trvania porušovania v judikatúre Súdneho dvora

28. Doba trvania kartelu sama osebe je otázka, ktorá býva Súdnemu dvoru často položená, lebo prísnosť sankcie závisí najmä od doby trvania porušovania, takže podniky, ktorým sa vytýka správanie porušujúce článok 101 ods. 1 ZFEÚ, často rozvíjajú argumentáciu súvisiacu s dobou trvania porušovania s cieľom skrátiť ju.

29. Ako uviedol vnútroštátny súd, Súdny dvor už rozhodol v súvislosti s jedným kartelom, ktorý zanikol, že na to, aby sa uplatnil článok 101 ZFEÚ, stačí, aby trvali hospodárske účinky kartelu aj po jeho formálnom zániku.¹⁵ Konkrétne „sa vychádza z predpokladu, že kartel medzi podnikmi existuje naďalej len vtedy, ak s ohľadom na správanie účastníkov možno dospieť k záveru, že naďalej sa uplatňujú pre kartel charakteristické kritériá v podobe dohôd a koordinácie a toto správanie sleduje rovnaký cieľ, ako v minulosti kartel“¹⁶.

13 Ú. v. EÚ L 11, 2019, s. 3. Treba uviesť, že lehota na prebratie tejto smernice ešte neuplynula (pozri článok 34 ods. 1 uvedenej smernice).

14 Odôvodnenie 70 smernice 2019/1.

15 Pozri rozsudok z 15. júna 1976, EMI Records (51/75, EU:C:1976:85, bod 30).

16 Rozsudok z 15. júna 1976, EMI Records (51/75, EU:C:1976:85, bod 31).

30. Súdny dvor prevzal túto judikatúru a uplatnil ju na vydavateľskú činnosť v rozsudku Binon¹⁷, v ktorom rozhodol, že článok 101 ZFEÚ je uplatniteľný aj vtedy, „ak by paralelné správanie vydavateľov pokračovalo po skončení pôvodnej dohody bez toho, aby medzi nimi došlo k novej dohode... [, pričom pravidlá hospodárskej súťaže stanovené v článku 101 a nasl. ZFEÚ] sa zameriavajú na hospodárske dôsledky dohôd alebo akejkolvek porovnateľnej formy zosúladeného postupu alebo koordinácie, a nie na ich právnu formu“¹⁸. Článok 101 ZFEÚ sa teda mal považovať za uplatniteľný, ak všetky dohody, o ktoré išlo v prejednávanej veci, „mali za následok to, že povoľovanie maloobchodných predajní bolo *de facto* ponechané na posúdenie príslušným orgánom alebo subjektom ním zriadeným v rámci týchto dohôd“¹⁹.

31. V novšom rozsudku Súdneho dvora Quinn Barlo a i./Komisia²⁰ sa uvádza, že odvolateľky namietali, že Všeobecný súd porušil všeobecnú zásadu prezumpcie neviny tým, že predĺžil dobu trvania prvého obdobia ich účasti na karteli tak, že bolo ukončené až po dátume, keď sa konalo druhé protisúťažné stretnutie, hoci Všeobecný súd konštatoval, že na tomto stretnutí, ktoré sa uskutočnilo v júni 1998, sa účastníci dohodli na zvýšení cien v októbri toho istého roku.²¹ Súdny dvor usúdil, že „podľa ustálenej judikatúry sa v súlade so systémom hospodárskej súťaže upraveným v článkoch 101 a 102 ZFEÚ pripisuje význam skôr hospodárskym dôsledkom zmlúv, resp. rôznych foriem porovnateľných zosúladených postupov alebo dohôd, ako ich právnej forme. Preto, ak ide o kartely medzi podnikmi, ktoré zanikli, na uplatnenie článku 101 ZFEÚ stačí, *aby účinky kartelu trvali* aj po jeho formálnom zániku. Dobu porušovania teda možno zistiť podľa *doby, počas ktorej sa podniky, ktoré sa dopustili porušenia, správali spôsobom, ktorý je podľa uvedeného článku zakázaný*... Inými slovami, vzhľadom na uvedené Všeobecný súd teoreticky mohol vysloviť záver, že porušovanie trvalo napríklad *celú dobu, počas ktorej platili nezákonné ceny*, čo v prejednávanej veci viedlo k objektívne menej priaznivému výsledku pre záujmy odvolateľiek“²².

32. Hoci tieto tri vyššie uvedené rozsudky poskytujú pre moju analýzu niekoľko zaujímavých možností smerovania, treba konštatovať, že žiadny z nich sám osebe nepostačuje na zodpovedanie položenej prejudiciálnej otázky. Judikatúru Súdneho dvora, na ktorú sa vnútroštátny súd často odvolával, treba totiž zasadiť do správneho kontextu, teda do špecifického rámca pre každý dotknutý kartel, z ktorého žiaden nie je porovnateľný s kartelom, ktorý je predmetom sporu vo veci samej. V konaní, v ktorom bol vynesenej rozsudok EMI²³, tak bolo možné prijať záver o existencii implicitných prvkov zosúladených postupov a koordinácie. V rozsudku Binon²⁴ sa dohoda formálne skončila, avšak podľa všetkého dohoda *de facto* pretrvávala. Napokon v rozsudku Quinn Barlo a i./Komisia²⁵ Súdny dvor síce pripomenul svoju judikatúru týkajúcu sa kartelov, ktoré zanikli, ale ich účinky pretrvávajú, avšak len preto, aby veľmi konkrétne konštatoval, že dohoda o cenách pre budúcnosť bola uzavretá na poslednom koluzívnom stretnutí.

2. Doba trvania porušovania a chránený právny záujem

33. Na rozhodnutie prejednávanej veci je teda potrebné zasadiť dosah týchto troch rozsudkov do správneho kontextu, a pritom upriamiť pozornosť na rozsudok T-Mobile Netherlands a i.²⁶ Súdny dvor napríklad rozhodol, že „článok [101 ZFEÚ] smeruje, podobne ako iné pravidlá hospodárskej súťaže uvedené v Zmluve, nielen k ochrane priamych záujmov účastníkov hospodárskej súťaže alebo

17 Rozsudok z 3. júla 1985 (243/83, EU:C:1985:284).

18 Rozsudok z 3. júla 1985, Binon (243/83, EU:C:1985:284, bod 17).

19 Rozsudok z 3. júla 1985, Binon (243/83, EU:C:1985:284, bod 18).

20 Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351).

21 Pozri rozsudok z 30. mája 2013, Quinn Barlo a i./Komisia (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351, body 32 a 33).

22 Rozsudok z 30. mája 2013, Quinn Barlo a i./Komisia (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351, bod 40). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

23 Rozsudok z 15. júna 1976 (51/75, EU:C:1976:85).

24 Rozsudok z 3. júla 1985 (243/83, EU:C:1985:284).

25 Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351).

26 Rozsudok zo 4. júna 2009 (C-8/08, EU:C:2009:343).

spotrebiteľov, ale aj k ochrane štruktúry trhu a tým hospodárskej súťaže ako takej. ... Konštatovanie existencie protisúťažného cieľa zosúladeného postupu... nemožno podmieňovať existenciou priamej súvislosti tohto postupu so spotrebiteľskými cenami. ... Zosúladený postup má *protisúťažný cieľ* v zmysle článku [101 ods. 1 ZFEÚ], pokiaľ z dôvodu jeho obsahu a účelu, ako aj vzhľadom na právny a hospodársky kontext, v ktorom sa nachádza, je tento postup konkrétne spôsobilý vylučovať, obmedzovať alebo skresľovať hospodársku súťaž v rámci spoločného trhu. Nie je nevyhnutné, aby bola hospodárska súťaž skutočne vylúčená, obmedzená alebo skreslená, ani aby existovala priama súvislosť medzi týmto zosúladeným postupom a spotrebiteľskými cenami. Výmena informácií medzi konkurentmi má protisúťažný cieľ, ak je spôsobilá odstrániť neistotu týkajúcu sa konania, ktoré majú v úmysle dotknuté podniky“²⁷.

34. Rozsudok T-Mobile Netherlands a i. tak umožňuje poňať otázku doby trvania porušovania z iného hľadiska, než aké sa uplatnilo v rozsudkoch EMI²⁸, Binon²⁹ a Quinn Barlo a i./Komisia³⁰, keďže jednou zo základných otázok, ktoré treba zodpovedať pri určovaní doby trvania porušovania, je otázka chráneného právneho záujmu, teda slobodná voľba zákazníka, možnosť získať lepšie ponuky za najlepších možných podmienok v rámci voľnej hospodárskej súťaže, ako to okrem iného tvrdí Komisia vo svojich písomných pripomienkach. Porušovanie teda existuje, pokiaľ existuje zosúladené konanie, formálne alebo faktické, ktoré túto možnosť obmedzuje. Posúdenie doby trvania porušovania preto vyžaduje posúdiť vplyv uvedeného porušovania na chránený právny záujem, a teda v konečnom dôsledku presný dosah kartelu, ktorý prináleží určiť vnútroštátnemu súdu.

35. Pri uplatnení záverov vyplývajúcich z rozsudku T-Mobile Netherlands a i.³¹, ak sa kartel opísaný v návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkal len zákazky, ktorej predmetom bolo navrhnutie a výstavba vedenia vysokého elektrického napätia s výkonom 400 kV Keminmaa-Petäjäskoski, protisúťažný cieľ kartelu zanikol najneskôr po podpísaní zmluvy. Po podpísaní zmluvy totiž už neexistuje pretrvávajúca dohoda medzi podnikmi, ktoré boli účastníkmi kartelu³², čiže sa nemožno domnievať, že nezákonné ceny chápané ako vyjadrenie vôle účastníkov kartelu dohodnúť sa na cenách, ktoré sa majú uplatňovať pri budúcich zákazkách, ešte stále „platia“ v zmysle rozsudku Quinn Barlo a i./Komisia³³. Doba, počas ktorej sa podniky, ktoré sa dopustili porušovania, správali spôsobom, ktorý je stále v zmysle tohto rozsudku zakázaný, teda skončila podpísaním zmluvy.

36. S výhradou overení, ktorých vykonanie bude prináležať vnútroštátnemu súdu, možno takéto konštatovanie vysvetliť so zreteľom na charakteristické znaky špecifické pre každú zmluvu na práce bez toho, aby tým bola dotknutá prípadná existencia dôkazov o existencii kartelu týkajúceho sa zákazky na stavebné práce, o ktorú ide vo veci samej, a ďalších zákaziek na stavebné práce v budúcnosti.³⁴ Ak by sa malo vychádzať z toho, že ako tvrdí Eltel, cena zákazky na stavebné práce na vedení vysokého elektrického napätia Keminmaa-Petäjäskoski bola stanovená na základe jej charakteristických znakov (t. j. uskutočnenie jediného stavebného projektu v konkrétnej zemepisnej oblasti v rámci vymedzeného obdobia a podľa určeného technologického postupu), nebolo by podľa mňa možné prijať záver, že táto cena mala na trh, tentoraz v širšom zmysle, účinky idúce nad rámec zmluvy, v rámci ktorej bola stanovená.

27 Rozsudok zo 4. júna 2009, T-Mobile Netherlands a i. (C-8/08, EU:C:2009:343, body 38, 39 a 43). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

28 Rozsudok z 15. júna 1976 (51/75, EU:C:1976:85).

29 Rozsudok z 3. júla 1985 (243/83, EU:C:1985:284).

30 Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351).

31 Rozsudok zo 4. júna 2009 (C-8/08, EU:C:2009:343).

32 Platí to bez ohľadu na to, či sa berie do úvahy formálna dohoda, alebo skutočná dohoda.

33 Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351).

34 Zdá sa však, že zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, ako aj z premlčacej lehoty piatich rokov *od okamihu, keď sa skončilo obmedzovanie hospodárskej súťaže* (pozri článok 22 zákona proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže), ktorá sa uplatní v rámci sporu vo veci samej, vyplýva, že údajný kartel netrval dlhšie ako predmetná zákazka na práce. Toto objasnenie v každom prípade prislúcha vnútroštátnemu súdu.

3. Doba trvania porušovania a protiprávny úmysel

37. Treba však konštatovať, že Súdny dvor má len málo informácií o okolnostiach protiprávneho konania namietaného v rámci sporu vo veci samej. Napríklad nemá žiadne informácie o prípadnom karteli alebo prípadných tajných stretnutiach, ktoré by trvali aj po podpísaní zmluvy. Z dodatočných informácií poskytnutých Súdnemu dvoru v rámci písomných odpovedí na jeho otázky jednoducho vyplýva, že kolúzia vo verejnom obstarávaní spočívala v dohode s inou spoločnosťou – druhou účastníčkou kartelu – o pevnej cene, ktorá sa mala ponúknuť, pričom táto druhá účastníčka mala ponúknuť cenu nevyhnutne vyššiu, ako bola cena navrhnutá spoločnosťou Eltel. Spoločnosť Fingrid dostala dovedna štyri ponuky. Ak za týchto okolností pripustíme, že kartel sa týkal len danej zákazky, podpísanie zmluvy na základe verejného obstarávania predstavuje nielen konkrétny krok na vykonávanie kartelovej dohody v praxi, obmedzenie hospodárskej súťaže *najvyššieho stupňa*, ktoré z toho vyplynulo (keďže potenciálni konkurenti boli takto z trhu vylúčení), ale aj koniec doby, počas ktorej „platili“ nezákonné ceny v zmysle judikatúry Quinn Barlo a i./Komisia³⁵.

38. Inými slovami, dobu trvania porušovania nemožno oddeliť od protiprávneho úmyslu podnikov podieľajúcich sa na karteli. V oblasti podobnej trestnému právu, ako je oblasť kartelového práva,³⁶ nie je podľa mňa prijateľné, aby doba trvania porušovania závisela od vonkajšej okolnosti nezávislej od vôle príkazcov, akou sú spôsoby výkonu a uskutočňovania prác alebo časový rozvrh platieb za práce. Znamenalo by to zbaviť účastníkov možnosti kedykoľvek dobrovoľne ukončiť svoje protiprávne konanie, ktorá im musí byť priznaná. Je potenciálne prípustné, napríklad v prípade nemožnosti alebo odmietnutia uhradiť cenu dohodnutú v zmluve, úmerne predĺžiť dobu trvania porušovania, teda potenciálne na dobu neurčitú, len z toho dôvodu, že nezákonná cena nebola ešte uhradená? Nemyslím si to.

39. Práve z tohto dôvodu ma názor, ktorý zastávajú Úrad na ochranu hospodárskej súťaže a fínska vláda, nepresvedčil. Hospodárske dôsledky kartelu by sa nemali zamieňať so škodlivými následkami, ktoré kartel spôsobil. Obmedzujúce dôsledky pre hospodársku súťaž vyplývajúce z manipulácie s trhom, o ktorý ide vo veci samej, ktoré vedú k vylúčeniu konkurenčných záujemcov, ako aj prípadne k umelému obmedzeniu voľby „zákazníka“, treba odlišovať od ďalekosiahlejších hospodárskych dôsledkov pre zákazníka a príležitostne pre zákazníkov zákazníka (ako napr. vplyv ceny skreslenej zákazníkom, pričom skreslenie ceny *samo osebe* nie je dôkazom, že protiprávne konanie, ktoré možno pripísať spoločnosti Eltel, pretrvávalo, ale predstavuje iba jeden z jeho následkov).³⁷

40. Ak má porušovanie za týchto okolností trvať aj po jeho formálnom ukončení (ktorým je v prípade sporu vo veci samej podpísanie zmluvy), tak zakázané konanie musí mať naďalej svoje charakteristické znaky bez toho, aby jeho charakteristickými znakmi mohli byť dôsledky, ktoré nespádajú výlučne pod vytýkané protisúťažné správanie.

³⁵ Rozsudok z 30. mája 2013 (C-70/12 P, neuvverejnený, EU:C:2013:351).

³⁶ K tejto problematike pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci ThyssenKrupp Nirosta/Komisia (C-352/09 P, EU:C:2010:635, body 48 až 52), alebo aj návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Schenker & Co. a i. (C-681/11, EU:C:2013:126, bod 40), ako aj vydanie jej stanoviska týkajúceho sa stanoviska 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP, EU:C:2014:2475, point 149).

³⁷ Tu musím dodať, že ako sa zdá, otázka vplyvu nezákonnej ceny na ekonomickú kapacitu zákazníka alebo na ceny účtované koncovým zákazníkom by sa mala posúdiť v kontexte, akým je kontext v spore vo veci samej, z ktorého vyplýva, že ponuka spoločnosti Eltel bola cenovo najvýhodnejšia zo štyroch ponúk predložených spoločnosti Fingrid. Spresňujem, že to, že ponuka spoločnosti Eltel bola cenovo najvýhodnejšia, nijako nemení jej protisúťažnú ponuku vzhľadom na jej dôsledok, ktorým bolo vylúčenie ostatných konkurentov [v tom istom ohľade pozri rozsudok z 21. februára 1995, SPO a i./Komisia (T-29/92, EU:T:1995:34, bod 151)].

41. S cieľom určiť okamih ukončenia porušovania v takom kontexte, o aký ide vo veci samej, treba napokon zdôrazniť, že ak podnik, ktorému sa vytýka protisúťažné správanie, nakoniec zákazku nezískal, môže byť dátumom ukončenia porušovania popri akomkoľvek inom dôkaze, na základe ktorého sa možno domnievať, že porušovanie trvalo aj po splnení predmetnej zákazky, dátum predloženia ponuky. Inými slovami, dátum podpísania zmluvy v žiadnom prípade nemožno považovať za rozhodujúci pre ukončenie porušovania, lebo ukončenie porušovania treba určiť na základe subjektívnych a objektívnych skutočností, ktoré ho charakterizujú.

42. Podobne aj dátum podpísania zmluvy možno považovať za dátum, keď došlo k ukončeniu porušovania alebo keď prestali platiť nezákonné ceny, a to za predpokladu, že zmluva dostatočne presne vyjadruje vôľu účastníkov zmluvy. Je teda potrebné, aby zmluva bola dostatočne jasná, v prejednávanej veci v otázke ceny stavebných prác.

4. Doba trvania porušovania, účinné uplatňovanie článku 101 ZFEÚ a Únia práva

43. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže, ako aj fínska a nemecká vláda tvrdia, že uznanie príliš krátkej doby trvania porušovania v situácii, o akú ide vo veci samej, by bolo v rozpore s požiadavkou účinnosti článku 101 ZFEÚ.

44. S týmto tvrdením samozrejme súhlasím.

45. Chcel by som však poznamenať, že keďže právo Únie na základe charakteristických zásad Únie práva uznáva samotnú zásadu premlčania konania jej inštitúcií a jej národných partnerských inštitúcií, ktorými sú vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže, pri stíhaní a sankcionovaní porušení článku 101 ZFEÚ je zároveň potrebné vzdať sa akejkoľvek myšlienky absolútnej účinnosti článku 101 ZFEÚ, a teda akceptovať, že niektoré porušenia tohto ustanovenia zostanú nepotrestané. Inak povedané, účel nemôže svätiť všetky prostriedky.³⁸

46. Ďalej musím dodať, že v rámci sporu vo veci samej ide skôr o špecifickú situáciu a že päťročná premlčacia lehota podľa vnútroštátneho práva sa na prvý pohľad javí tak, že v plnej miere umožňuje zásah Úradu na ochranu hospodárskej súťaže.³⁹ Účinné uplatňovanie článku 101 ZFEÚ nemôže byť dôvodom na umelé predĺženie doby trvania porušovania, a tým aj na umožnenie jeho pokračovania, najmä nie po zániku protiprávneho úmyslu príkazcov. Je to o to naliehavejšie, že ako zdôraznila Komisia, doba trvania porušovania je skutočnosť, ktorá sa zohľadňuje pri stanovovaní výšky pokuty.⁴⁰

47. Z mojej analýzy teda vyplýva, že článok 101 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, keď účastník kartelu uzavrel so subjektom, ktorý nie je účastníkom kartelu, zmluvu na práce dojednanú v súlade s kartelovou dohodou, pričom táto kartelová dohoda bola obmedzená na predmetnú zmluvu, tak sa za okamih ukončenia porušovania pravidiel hospodárskej súťaže v zásade považuje dátum, keď podnik, ktorý sa dopustil porušovania, predložil ponuku na dotknuté práce, resp. uzavrel zmluvu na vykonanie týchto prác. Takýmto výkladom však nie je dotknuté posúdenie vnútroštátnym súdom obsahu uvedenej zmluvy a stupňa jej presnosti, najmä pokiaľ ide o cenu, presný rozsah kartelu, objektívne a subjektívne skutočnosti, ktoré ho charakterizujú, jeho protisúťažné účinky a analýzu rôznych dôkazov o koluzívnom konaní, ktoré objavil Úrad na ochranu hospodárskej súťaže v rámci vyšetrovania.

³⁸ V tom istom ohľade pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Toshiba Corporation a i. (C-17/10, EU:C:2011:552, bod 54).

³⁹ V rámci prejednávaneého návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa od nás nežiada, aby sme rozhodli o zlučiteľnosti vnútroštátneho režimu premlčania so zásadou účinnosti článku 101 ZFEÚ. Ako zdôraznila Komisia, doba trvania premlčacej lehoty nie je jediným kritériom, ktoré sa musí zohľadniť, lebo aj ďalšie kritériá, ako sú tie, ktoré sa týkajú podmienok, za akých možno túto lehotu prerušiť alebo pozastaviť, sú na tento účel rozhodujúce.

⁴⁰ Pozri článok 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003.

VI. Návrh

48. Vzhľadom na všetky uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko), takto:

Článok 101 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, keď účastník kartelu uzavrel so subjektom, ktorý nie je účastníkom kartelu, zmluvu na práce dojednanú v súlade s kartelovou dohodou, pričom táto kartelová dohoda bola obmedzená na predmetnú zmluvu, tak sa za okamih ukončenia porušovania pravidiel hospodárskej súťaže v zásade považuje dátum, keď podnik, ktorý sa dopustil porušovania, predložil ponuku na dotknuté práce, resp. uzavrel zmluvu na vykonanie týchto prác. Takýmto výkladom však nie je dotknuté posúdenie vnútroštátnym súdom obsahu uvedenej zmluvy a stupňa jej presnosti, najmä pokiaľ ide o cenu, presný rozsah kartelu, objektívne a subjektívne skutočnosti, ktoré ho charakterizujú, jeho protisúťažné účinky a analýzu rôznych dôkazov o koluzívnom konaní, ktoré objavil Úrad na ochranu hospodárskej súťaže v rámci vyšetrovania.